

โรงพยาบาลวังเจ้า อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

ระเบียบปฏิบัติ คู่มือการปฏิบัติงาน / วิธีการทำงาน / แนวทางเวชปฏิบัติ

ประเภทเอกสาร	ระเบียบปฏิบัติ	
ชื่อเอกสาร	แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเฝ้าระวังและป้องกันความคลาดเคลื่อนทางยา	
รหัสเอกสาร	WP-PTC-๐๐๑	
แผนกที่เกี่ยวข้อง	ทีมสหวิชาชีพ	
วันที่ประกาศใช้	๑ ตุลาคม ๒๕๖๖	
ผู้จัดทำ	กลุ่มงานเภสัชกรรมและคุ้มครอง ผู้บริโภค	นางนฤมล ไกลทุกข์ หน่วยงาน กลุ่มงานเภสัชกรรมและ คุ้มครองผู้บริโภค
ผู้ทบทวน	ประธานคณะกรรมการจัดทำคู่มือการ บริการ	นางสาวดรุวรรณ คลังศรี หัวหน้ากลุ่มงานเภสัชกรรมและคุ้มครอง ผู้บริโภค
ผู้อนุมัติ	ผู้อำนวยการโรงพยาบาลวังเจ้า	นายพิจารณ์ สารเสวก

ฉบับแก้ไขครั้งที่ ๐๑

จำนวน ๔ หน้า

โรงพยาบาลวังเจ้า	หน้าที่ : ๑/๔
ระเบียบปฏิบัติ เลขที่ : WP-PTC-๐๐๑	ฉบับแก้ไขครั้งที่ ๐๑
เรื่อง : แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเฝ้าระวังและป้องกัน ความคลาดเคลื่อนทางยา	วันที่ : ๑ ตุลาคม ๒๕๖๖
แผนก : กลุ่มงานเภสัชกรรมและคุ้มครองผู้บริโภค	แผนกที่เกี่ยวข้อง : ทีมสหวิชาชีพ
ผู้จัดทำ : นางนฤมล ไกลทุกซ์	ผู้อนุมัติ : ผู้อำนวยการโรงพยาบาล

๑. วัตถุประสงค์ (Objectives)

๑.๑. เพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจระบบการป้องกัน เฝ้าระวัง การรายงานความคลาดเคลื่อนทางยา และสามารถป้องกันและลดอุบัติการณ์การเกิดความคลาดเคลื่อนทางยา

๑.๒. เพื่อป้องกันและเฝ้าระวังการเกิดความคลาดเคลื่อนทางยาในการให้ยาแก่ผู้ป่วย ให้ผู้ป่วยได้รับความปลอดภัยจากการใช้ยา

๒. ขอบเขต (Scope) เก็บรวบรวมข้อมูลความคลาดเคลื่อนทางยาทุกขั้นตอน ตั้งแต่การสั่งใช้ยา การคัดลอกคำสั่งใช้ยา การจัดยา การจ่ายยา ตลอดจนการบริหารยา

๓. คำจำกัดความ (Definition)

ความคลาดเคลื่อนทางยา (Medication error) หมายถึง เหตุการณ์ใด ๆ ที่ควรป้องกันได้ ซึ่งอาจเป็นสาเหตุหรือนำไปสู่การใช้ยาที่ไม่เหมาะสม หรือเป็นอันตรายต่อผู้ป่วย ขณะที่ยาอยู่ในความควบคุมของบุคลากรวิชาชีพด้านสุขภาพ ผู้ป่วยหรือผู้บริโภคนั้น เหตุการณ์เหล่านั้นอาจเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางวิชาชีพ ผลลัพธ์ด้านสุขภาพ วิธีการปฏิบัติและระบบครอบคลุมการสั่งใช้ยา การสื่อสารคำสั่ง การจัดทำฉลากยา/การบรรจุและการตั้งชื่อผลิตภัณฑ์ การปรับปรุง/การเตรียมยา การจ่ายยา การกระจายยา การให้ยา การให้ความรู้ การติดตามและการใช้ยา

ความคลาดเคลื่อนทางยามีลักษณะสำคัญ ดังนี้

๑. เป็นอุบัติการณ์ที่ควรป้องกันได้สะท้อนว่าความคลาดเคลื่อนนั้นเกิดจากบุคคล หรือระบบไม่สามารถควบคุมหรือคัดกรองความคลาดเคลื่อนได้

๒. ผลของอุบัติการณ์อาจนำไปสู่การใช้ยาที่ไม่เหมาะสม เช่น เป็นการสั่งใช้ยาที่ไม่ตรงกับข้อบ่งใช้หลักของยาหรือไม่สอดคล้องตามหลักวิชาการ

๓. ผลของอุบัติการณ์ ผลนี้อาจถึงหรือไม่ถึงผู้ป่วย หากถึงผู้ป่วยอาจก่อให้เกิดอันตรายหรือไม่ก็ได้ ซึ่งหากก่อให้เกิดอันตราย อาจก่อให้เกิดอันตรายตั้งแต่ชั่วคราวจนถึงถาวร ผลของความคลาดเคลื่อนทางยาที่จะเรียกว่า “เป็นเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ด้านยา (Adverse drug event)” และหากพิจารณาคำนิยามของคำว่า “อันตราย” จะพบว่าโดยทั่วไปว่า หมายถึง อุบัติการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อผู้ป่วยและก่อให้เกิดความรุนแรง

โรงพยาบาลวังเจ้า	หน้าที่ : ๒/๔
ระเบียบปฏิบัติ เลขที่ : WP-PTC-๐๐๑	ฉบับแก้ไขครั้งที่ ๐๑
เรื่อง : แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเฝ้าระวังและป้องกัน ความคลาดเคลื่อนทางยา	วันที่ : ๑ ตุลาคม ๒๕๖๖
แผนก : กลุ่มงานเภสัชกรรมและคุ้มครองผู้บริโภค	แผนกที่เกี่ยวข้อง : ทีมสหวิชาชีพ
ผู้จัดทำ : นางนฤมล ไกลทุกซ์	ผู้อนุมัติ : ผู้อำนวยการโรงพยาบาล

๔. อุบัติการณ์นั้นอาจเกี่ยวข้องกับปัจจัยสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งหรือมากกว่า เช่น เกี่ยวข้องข้อกับการปฏิบัติงานที่อาจเป็นการพลั้งเผลอ หรือ การขาดสมาธิหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานวิธีการปฏิบัติ เช่น แนวทางการสั่งจ่ายอย่างเหมาะสมที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ (ยาที่มี รูปแบบคล้ายกันหรือมีชื่อคล้ายกัน) เกี่ยวข้องกับวิธีปฏิบัติ เช่น ขาดความชัดเจนในการยืนยันคำสั่งโดยวาจา ไม่มีแนวทางการตรวจสอบบิอิสระก่อนการบริหารยาขาดระบบการติดตามอาการไม่พึงประสงค์ที่สามารถป้องกันได้ และเกี่ยวข้องกับระบบในองค์กร เช่น การทำงานเป็นทีม ระบบการรายงานอุบัติการณ์ที่เอื้อต่อการจัดการตามความเร่งด่วนหรือความรุนแรง

ประเภทความคลาดเคลื่อนทางยาจำแนกตามความรุนแรงของอุบัติการณ์ที่เกิดขึ้นกับผู้ป่วย

๑. ไม่มี ความคลาดเคลื่อน

- **Category A:** ภายใต้อุบัติการณ์หรือสภาวะการณ์ที่ยังไม่ได้เกิดความคลาดเคลื่อน แต่มีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดอุบัติการณ์ความเสี่ยงได้

๒. มีความคลาดเคลื่อน แต่ไม่เป็นอันตราย

- **Category B:** เกิดอุบัติการณ์ความคลาดเคลื่อนทางยาแล้ว แต่ผู้ป่วยยังไม่ได้ใช้ยา
- **Category C:** เกิดอุบัติการณ์ความคลาดเคลื่อนทางยาถึงผู้รับบริการหรือสิ่งของแล้ว แต่ไม่เกิด อันตรายหรือสิ่งของทรัพย์สินไม่เสียหาย
- **Category D:** เกิดอุบัติการณ์ความคลาดเคลื่อนทางยาถึงผู้รับบริการหรือสิ่งของแล้ว ต้องมีการเฝ้าระวังให้มั่นใจว่าปลอดภัย ไม่ต้องรักษาหรือซ่อมแซม

๓. มีความคลาดเคลื่อน และเป็นอันตราย

- **Category E:** เกิดอุบัติการณ์ความคลาดเคลื่อนทางยาถึงผู้รับบริการหรือสิ่งของแล้ว เกิดอันตรายหรือเสียหายชั่วคราวต้องได้รับการรักษาหรือซ่อมแซม หรือส่งผลกระทบต่อองค์กร แต่สามารถจัดการได้ ในสถานการณ์นั้นๆ
- **Category F:** เกิดอุบัติการณ์ความคลาดเคลื่อนทางยาถึงผู้รับบริการหรือสิ่งของแล้ว เกิดอันตรายหรือเสียหายชั่วคราว ต้องได้รับการรักษาหรือซ่อมแซมนานขึ้น นอนโรงพยาบาลนานขึ้น หรือส่งผลกระทบต่อองค์กร แต่สามารถจัดการได้โดยหัวหน้าหน่วยงาน

โรงพยาบาลวังเจ้า	หน้าที่ : ๓/๔
ระเบียบปฏิบัติ เลขที่ : WP-PTC-๐๐๑	ฉบับแก้ไขครั้งที่ ๐๑
เรื่อง : แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเฝ้าระวังและป้องกัน ความคลาดเคลื่อนทางยา	วันที่ : ๑ ตุลาคม ๒๕๖๖
แผนก : กลุ่มงานเภสัชกรรมและคุ้มครองผู้บริโภค	แผนกที่เกี่ยวข้อง : ทีมสหวิชาชีพ
ผู้จัดทำ : นางนฤมล ไกลทุกซ์	ผู้อนุมัติ : ผู้อำนวยการโรงพยาบาล

- **Category G:** เกิดอุบัติการณ์ความคลาดเคลื่อนทางยาถึงผู้รับบริการหรือสิ่งของแล้ว เกิดอันตรายถาวร แต่ไม่ถึงกับชีวิต หรือส่งผลกระทบต่อองค์กร แต่สามารถจัดการได้โดยทีมใกล้เคียง
- **Category H:** เกิดอุบัติการณ์ความคลาดเคลื่อนทางยาแล้ว ถึงผู้รับบริการส่งผลให้ต้องทำการช่วยชีวิต (เช่น การแพ้ยาอย่างรุนแรง) สิ่งของเกิดความเสียหาย สูญเสียทรัพย์สินมากหรือส่งผลกระทบต่อองค์กรและไม่สามารถจัดการได้โดยทีมใกล้เคียง หรือมีการฟ้องร้องตามกฎหมาย

๔. มีความคลาดเคลื่อน และเป็นอันตรายจนเสียชีวิต

- **Category I:** เกิดอุบัติการณ์ความคลาดเคลื่อนทางยา ซึ่งส่งผลให้ผู้ป่วยเสียชีวิตหรือทรัพย์สินเสียหายมาก มีการฟ้องร้องตามกฎหมาย และองค์กรวิชาชีพ

ความคลาดเคลื่อนทางยาในโรงพยาบาลวังเจ้ามี ๕ ชนิด ได้แก่

๑. ความคลาดเคลื่อนในการสั่งจ่ายยา (Prescribing error)
๒. ความคลาดเคลื่อนในการคัดลอก (Transcribing error)
๓. ความคลาดเคลื่อนก่อนจ่ายยา (Pre-dispensing error)
๔. ความคลาดเคลื่อนในการจ่ายยา (Dispensing error)
๕. ความคลาดเคลื่อนในการบริหารยา (Administration error)

๔. หน้าที่ความรับผิดชอบ (Responsibilities)

- ๔.๑ เภสัชกรจัดทำแบบฟอร์มบันทึกข้อมูลความคลาดเคลื่อนทางยา
- ๔.๒ เจ้าหน้าที่นำแบบฟอร์มบันทึกข้อมูลความคลาดเคลื่อนทางยาลงใน google form
- ๔.๓ เจ้าหน้าที่ทุกคนลงบันทึกข้อมูลความคลาดเคลื่อนทางยาลงใน google form
- ๔.๔ เภสัชกรรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อเฝ้าระวังและป้องกันความคลาดเคลื่อนที่อาจจะเกิดขึ้น
- ๔.๕ เภสัชกรส่งรายงานความเสี่ยงให้ทีมนำของโรงพยาบาล

โรงพยาบาลวังเจ้า	หน้าที่ : ๔/๔
ระเบียบปฏิบัติ เลขที่ : WP-PTC-๐๐๑	ฉบับแก้ไขครั้งที่ ๐๑
เรื่อง : แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเฝ้าระวังและป้องกัน ความคลาดเคลื่อนทางยา	วันที่ : ๑ ตุลาคม ๒๕๖๖
แผนก : กลุ่มงานเภสัชกรรมและคุ้มครองผู้บริโภค	แผนกที่เกี่ยวข้อง : ทีมสหวิชาชีพ
ผู้จัดทำ : นางนฤมล ไกลทุกซ์	ผู้อนุมัติ : ผู้อำนวยการโรงพยาบาล

๕. ขั้นตอนการปฏิบัติหรือระเบียบปฏิบัติ (Procedure)

